

УДК 351.862.4

DOI: 10.35432/tisb292023289797

**ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА:
ЯК ЗАБЕЗПЕЧИТИ СТАБІЛЬНІСТЬ ПОСТАЧАННЯ
ЕНЕРГОРЕСУРСІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

Яковець Ірина Вікторівна

студентка 3 курсу

<https://orcid.org/0009-0005-3737-0157>

Руда Ірина Ігорівна

кандидат економічних наук,

Львівський національний університет ім. Івана

Франка

Енергетична безпека країни – це впевненість у наявності, доступності та можливості стабільно отримувати паливо та енергію належної якості, як щодня за звичайних умов, так і у випадку надзвичайних обставин. В загальному, енергетична безпека – це захищеність держави, її громадян та економіки від дефіциту енергії. [1]

Енергетична безпека є ключовим фактором стабільного розвитку світової економіки і визначається станом світових енергетичних ринків. На разі можемо спостерігати, що конкуренція на ринках підвищується, що призводить до подальшої активації діяльності міжнародних компаній. Разом з цим посилюється міждержавна взаємодія в енергетичній сфері, з метою уникнення цінових коливань, забезпечення та передбачуваності ситуації на ринку. Від прогресу цих процесів залежить економічне благо і політична стійкість світової спільноти. [2]

Забезпечення стабільного постачання енергоресурсів має важливе значення для забезпечення економічного розвитку, підвищення життєвого рівня населення та зменшення впливу на довкілля. Сьогодні, ми маємо декілька проблем стабільної поставки енергоресурсів, що виникають з різних причин і можуть мати серйозні наслідки для економіки та суспільства.

Однією з найбільших проблем є залежність від імпортованих ресурсів. У багатьох країнах інфраструктура для видобутку, транспортування та розподілу енергоресурсів не розвинута настільки, щоб задовільнити внутрішні потреби, тому потрібно залучати імпорт. Якщо з якої – небудь причини зменшується обсяг імпортованих енергоресурсів, це може спричинити економічну кризу та соціальні проблеми. В деяких випадках проблема полягає в недостатній кількості енергоресурсів, передусім нафти та природного газу. В разі зменшення запасу цих ресурсів у країні – постачальника, або підвищення ціни на нього, у країн, що залежать від цих ресурсів можуть виникнути негативні наслідки. Зменшення залежності від імпортованих енергоресурсів може включати в себе розвиток власних джерел енергії, використання більш ефективних технологій, збільшення обсягів енергоефективності, зменшення споживання енергії та перехід до відновлюваних джерел енергії [3].

Також, існують проблеми, які пов'язані з погодними умовами, такими як посухи або повені, що можуть спричинити певні проблеми з енергоресурсами. Наприклад, посуха може спричинити зниження виробництва гідроенергії, а повені – зниження виробництва енергії з вугілля або газу внаслідок затоплення шахт. Сніг та сильний вітер також можуть значно впливати на енергосистему, створюючи багато локальних аварій [4].

Ще виникають такі проблеми, як зношеність та зростання віку вже існуючих

енергетичних інфраструктур, що часто призводить до аварій та зниження продуктивності. Недбале ставлення до обслуговування та ремонту енергетичних носіїв може стати передумовою для зменшення безпеки енергетичної системи. Важливо регулярно обслуговувати та ремонтувати, оновлювати та розширювати енергетичну інфраструктуру.

Основними кроками забезпечення енергетичної безпеки є:

- Розробка державної стратегії енергетичної безпеки, що передбачає досягнення ефективного, безперервного та стабільного постачання енергоресурсів
- Розвиток національної енергетичної інфраструктури, такої як енергетичні мережі, газопроводи, нафтопроводи, об'єкти енерготранспорту, що буде забезпечувати якісний і безперебійний доступ до енергоресурсів
- Диверсифікація джерел енергії. Світова економіка досить залежна від кількох основних джерел енергії, таких як нафта, природний газ та вугілля. Це робить світову економіку вразливою до змін на ринку, таких як коливання цін на нафту або перебої в постачанні. Тому, варто залучати додаткові джерела постачання енергії, такі як енергії сонця, вітру та води.
- Розвиток технологій енергозбереження та підвищення енергоефективності. Це дозволить знизити використання енергоресурсів та зменшити витрати на їх закупівлю
- Підтримка інноваційних проектів в енергетичній галузі
- Удосконалення правової бази, що регулює діяльність енергетичного сектору, захисту прав споживачів енергії та розвитку екологічної політики в енергетиці
- Розвиток міжнародного співробітництва в енергетичній сфері, що забезпечить доступ до різних джерел енергії, обмін технологіями та знаннями, взаємною підтримкою та співпрацю між країнами [5].

Енергетика України перебуває в стані війни з 2014 року, тому з 24-го лютого 2022 року з повномасштабним вторгненням на територію України певні рішення та дії вже були відпрацьовані на територіях, де раніше велися активні бойові дії. Під час війни в Україні енергетична система країни зазнала значних труднощів та викликів: ядерний тероризм, численні пошкодження критичної інфраструктури, зниження попиту на енергетичні продукти, паливна криза [6].

Україна імпортує основні види палива – природний газ, нафту, а останнім часом і вугілля, що робить паливо-енергетичний комплекс (ПЕК) України практично повністю залежним від іноземних держав та компаній.

Енергетична безпека України практично повністю залежить від дій російського «сусіда». Складна внутрішня ситуація, руйнування мирних взаємовідносин з РФ привело до глибокої енергетичної кризи, яка тільки поглиблює економічну рецесію і може спричинити до економічного дефолту.

Багато песимістично налаштованих експертів схильні думати, що Україна не здатна позбавитися енергетичної і, відповідно, політичної залежності від Росії – і доки в РФ не відбудуться політичні катаклізми – доти наша країна муситиме або погодитися із наявністю «українського придністров'я» на Донбасі і відмовитися від Криму, або повернутися до російської зони впливу. Проте незалежно від того, на який відсоток Україна може зменшити свою залежність – конкретні кроки необхідні, так само як і розуміння стратегічно вигідних напрямів для розвитку енергетики [7].

Під час війни було посилено контроль над газопроводами та електромережами, що проходять через тимчасово окуповані території Донбасу. Крім того, було знижено обсяг експорту електроенергії в Росію та Крим через бойові дії та переривання в енергопостачанні.

Не зважаючи на те, що енергетики, без перебільшення роблять подвиг, підтримуючи роботу енергосистеми, думати про її подальший розвиток потрібно вже сьогодні. І дискусії навколо цього вже починаються.

Деякі гравці ринку планують будівництво нових атомних електростанцій, асоціації

відновлюваної енергетики пропонують створити умови для розвитку відновлювальних джерел енергії, інші – роблять ставку на водень і подібні йому проекти.

Але залишається факт: енергетична інфраструктура надзвичайно дорога, потребує великих інвестицій, зваженої політики. Саме ці рішення на десятиріччя визначатимуть ціни на електроенергію і конкурентоспроможність економіки. Україна ж не має достатньо ресурсів для експериментів та легковажних рішень. Тому потрібно врахувати всі фактори, зокрема ті, що привнесла війна:

- Руйнування та потенційну втрату енергетичних потужностей
- Зменшення промислового споживання електроенергії
- Пошкодження електромереж та зміна географії споживання електроенергії
- Інтеграція з енергосистемою ЄС
- Дорогі енергоресурси [8]

Незважаючи на труднощі, енергетична система України зберігала працездатність та забезпечувала потреби населення та промисловості в електроенергії та газі. Також в Україні вдалося підвищити рівень енергоефективності та забезпечити розвиток відновлюваної енергетики, що позитивно вплинуло на стабільність енергосистеми.

Узагалі, забезпечення стабільної поставки енергоресурсів є важливим чинником розвитку економіки та забезпечення безпеки на національному та міжнародному рівнях.

Список літератури

1. Що таке енергетична безпека і чому це надважливо для України? URL: <https://energysecurityua.org/ua/u-fokusi/shcho-take-enerhetychna-bezpeka-i-chomu-tse-nadvazhlyvo-dlia-ukrainy/>
2. Міжнародна енергетична безпека: політичний концепт. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/selezneva_mizhnarodna.pdf
3. Зменшення залежності від імпорту традиційних енергоресурсів – необхідна складова енергобезпеки країни. URL: <https://vezha.net.ua/economy/zmshennya-zalezhnosti-vid-importu-tradicijnih-energoresursiv-neobxidna-skladova-energobezpeki-krayini/>
4. Українцям пояснили, як ускладнення погодних умов впливає на ситуацію з енергоспостачанням. URL: <https://www.unian.ua/economics/energetics/vidklyuchennya-svitlajak-uskladnennya-pogodi-vplivaye-na-situaciyu-z-energopostachannjam-v-ukrajini-12060324.html>
5. Енергетична безпека: надзвичайно важливе питання для членів і партнерів Альянсу. URL: <https://www.nato.int/docu/review/uk/articles/2018/07/26/energetichna-bezpeka-nadvichajno-vayolive-pitannya-dlya-chlenv-partnerv-al-yansu/index.html>
6. Енергетика під час війни в Україні: які зміни в регулюванні. URL: https://jurliga.ligazakon.net/aktualno/12602_energetika-pd-chas-vyni-v-ukran-yak-zmni-v-regulyuvann
7. Енергетичний фактор війни України з Росією. URL: http://uare.com.ua/novyny/07kensa_saikin.html
8. Як зберегти та відновити енергосистему під час війни. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/10/20/692870/>